

uundværlig i gruppen.

De skaffer sig indkvartering trods manglende forudbestilling ved at spille på deres penge og sociale autoritet. Og så møder de de to unge damer, som de straks gør til jagt-bytte. Ingen alvorlige bagtanker, bare lidt mandfolke-sport. Og de ansætter nogle slavepiger til at holde hus. Ingen bagtanker, bare lidt trang til at spille store på den. De deltager i en uforpligtende selskabsleg med de to unge damer, en navne- og huske-konkurrence omkring en dug på græsset. På synopsis-stadiet må scenen mildt sagt have været noget tyndt pjask, men Ray gør den med små midler til et under af udtryksfuldhed – sommerstemning, yndefuld leg, menneskelige relationer, der åbenbares.

Denne centrale scene udtrykker meget af filmens tema, nemlig at det ikke er let at træde uden for tiden og verden, om så blot for nogle dage. De fire mænd misbruger tankeløst de stedlige beboere. Deres forhold til damerne er præget af det komisk pinlige – de kommer for sent til en morgen-aftale, de lader sig overraske i undertøj o. s. v. Den rastløse Harinath kaster sig over en landsbypige, men miljøet slår igen i form af et overfald. Sanjoy gør kur til den ene af damerne, men trækker sig forskræmt tilbage, da det pludselig bliver alvor.

Og Ashim, den selvsikre, står pludselig med et spirende følelsesforhold til den anden af damerne, den dronningagtige og sjælfulde Aparna (hvor får Ray dog alle sine piger fra?!). I en meget smuk scene ved en lille flod under en markedsfest kan man i de to personers grupperinger, deres blikke og naturligvis deres ord nøje følge, hvordan den selskabelige kontakt spændes og spændes for at kortslutte i mere eller mindre direkte erklæringer hinsides formel konversation. Og de beslutter at mødes igen i Calcutta. Det er virtuost

Still/Scene fra »Dage og nætter i skoven«.

spillet og et intuitivt og blændende stykke iscenesættelse, selv om det ser så ligetil ud. Det gælder for øvrigt det meste af filmen. En bittersød kærlighedskomedi uden budskaber, men med uendelig meget af livets egen rytme og tilfældighed, fanget ind så sikkert, som kun den store filmdigter kan gøre det.

Frederik G. Jungersen

■ DAGE OG NÆTTER I SKOVEN

Aranyer din ratri. **Eng. titel:** Days and Nights in the Forest. Indien 1969. **P-selskab:** Priya. **P:** Nepal Dutta, Ashim Dutta. **Instr/Manus:** Satyajit Ray. **Efter:** roman af Sunil Ganguly. **Foto:** Soumendru Roy. **Klip:** Dulal Dutta. **Ark:** Bansi Chandragupta. **Musik:** Satyajit Ray. **Medv:** Soumitra Chatterjee (Ashim), Subhendu Chatterjee (Sanjoy), Samit Bhanja (Harinath), Robi Ghose (Sekhar), Pahari Sanyal (Sadashiv Tripathy), Sharmila Tagore (Aparna), Kaberi Bose (Jaya), Simi Garowal (Duli), Aparna Sen (Atasi). **Længde:** 115 min. **Prem:** TV 22.3.73.

Han stod i røg og damp

Når man taler om overgangen mellem stumfilm og tonefilm, fortæller man gerne anekdoter om, at John Gilberts stemme ikke lød maskulin nok. Chaplin tog 12 års betænkningstid, før han begyndte at snakke på film. Buster Keaton gjorde det med det samme, og det kom der ikke noget godt ud af.

Men det har selvfølgelig ikke en gnist med stemmer at gøre. Keaton havde en udmærket stemme. Hvis man skal forsøge at dømme efter »Han stod i røg og damp« (»Dough Boys«), så skete der imidlertid en så afgørende ændring i hele holdningen til filmen, at der skulle en Chaplinsk forsigtighed til for at overleve rent kunstnerisk.

Keaton havde i hele sin karriere udelukkende forladt sig på visuel komedie. Selv hans mellemtekster i stumfilmene var – som også gerne hos Chaplin –

overflødige. Det er derfor klart, at det må kræve en uhyrlig omstilling at skulle begynde at lave komedier, der både er morsomme på det visuelle og det verbale plan. Vidnesbyrd tyder på, at Keaton efter mange års forsøg fandt stilen i nogle enkelte af de korte farcer, han lavede i slutningen af trediverne. Men i »Han stod i røg og damp« er der hverken nogen stil til højre eller til venstre.

Tydeligt opmuntret af den nye tekniske landvinding har man sat sig for at lave en utrolig masse verbal-komik, og tydeligt hæmmet af det klodsede optiklyd-udstyr har man måttet opgive at skabe de flydende forløb af visuel komik, der gør Keatons stumfilm så enestående. Fladpandede vittigheder holder deres indtog (»Where were you born?« – »St. Vincent's Hospital« – »Why? Were you sick?«) til erstatning af den komik, Keatons ansigt og krop rummer guldgruber af. De funktionelle totaler udskiftes med karakterløse halvtotaler, der hverken giver situationer eller personer nogen rimelig chance for udfoldelse. Teknikken bliver tung og ubevægelig. Det bedste eksempel er den accelererede forfølgelse, hvor Keaton flygter fra den koleriske kaptajn. Den klippes her sammen af en række næsten ens beskårede totaler, der komplet smadrer billedkontinuiteten. Og selv da ryger begge personer gang på gang uden for billedrammen. Scenen er et remake af en tilsvarende forfølgelse i den ti år tidligere »Daydreams«, hvor Keaton i romersk legionærkostume flygter fra en mistænksom politibetjent. Men dengang var scenen fra først til sidst holdt i én indstilling, hvor de to personer var nøjagtigt anbragt i hver sin billedside, og hvor accelerationen forløb fuldstændig synkront.

Hverken Keaton (der var ansvarlig for filmens manuskript) eller Edward Sedgwick (der instruerede) mister selvfølgelig deres hånddel i løbet af to film (de arbejdede også sammen i »Kanonfotografen«), og »Han stod i røg og damp« har sine øjeblikke. Filmens intrige redogøres der pænt og økonomisk for i tre etablerings-skud, og soldatrevyen rummer scener af grotesk kropslig udfoldelse. Men efter at have set stumfilmene bliver det svært at forlige sig med en Keaton-film, hvor der er 50 minutter mellem grinene.

Ib Lindberg

■ HAN STOD I RØG OG DAMP

Doughboys. **Altern. titel:** The Big Shot. USA 1930. **Dist/P-selskab:** MGM. **P:** Buster Keaton. **Instr:** Edward Sedgwick. **Danse-instr:** Sammy Lee. **Manus:** Richard Schayer. **Dialog:** Al Boasberg, Richard Schayer. **Efter:** fortælling af Al Boasberg, Sidney Lazarus. **Foto:** Leonard Smith. **Klip:** William Le Vanway. **Ark:** Cedric Gibbons. **Kost:** Vivian Baer. **Musik/Sange:** »Sing + «Military Man» af Edward Sedgwick, Howard Johnson, Joseph Meyer. **Sunget af:** Cliff »Ukulele Ike« Edwards. **Tone:** Karl E. Zint, Douglas Shearer. **Medv:** Buster Keaton (Edward Stuyvesant), Sally Eilers (Mary), Cliff »Ukulele Ike« Edwards (Nescoepck), Edward Brophy (Sergeant Brophy), Victor Potel (Swedenburg), Arnold Korff (Gustave), Frank Mayo (Kaptajn Scott), Pitz Katz (Abie Cohn), William Steele (Løjtnant Randolph). **Længde:** 81 min., 2215 m. **Censur:** Rød. **Dist:** MGM. **Prem:** Carlton 19.10.31. **Re-prem:** TV 23.2.73.